

«بیوه‌ها» در ایران «جوان» شده‌اند!

پایین آمدن سن زنان سرپرست خانوار، آسیب اجتماعی نوظهور در جامعه ایران به شمار می‌رود که گم شدن آن در میان سایر آسیب‌ها، توجه به آن را نیز کم کرده است. طی سال‌های اخیر سن طلاق در ایران روند کاهشی داشته و متعاقب آن، زنان سرپرست خانوار نیز «جوان» شده‌اند و آسیب‌های اجتماعی زاینده از آن، مشکلات جدی همراه خواهد داشت.

پایین آمدن سن زنان سرپرست خانوار، آسیب اجتماعی نوظهور در جامعه ایران به شمار می‌رود که گم شدن آن در میان سایر آسیب‌ها، توجه به آن را نیز کم کرده است. طی سال‌های اخیر سن طلاق در ایران روند کاهشی داشته و متعاقب آن، زنان سرپرست خانوار نیز «جوان» شده‌اند و آسیب‌های اجتماعی زاینده از آن، مشکلات جدی همراه خواهد داشت.

به گزارش سلامت نیوز به نقل از قانون؛ نروزی مدیر کل امور حمایت‌های اجتماعی کمیته امداد امام خمینی در این باره کاهش سن زنان سرپرست خانوار را تایید کرده که ازدواج‌های احساساتی، عدم آشنایی زوجین، تفاوت‌های فرهنگی، ازدواج‌های تحمیلی، نازایی، اعتیاد و... از عوامل آن است. هم‌اکنون حدود 10 درصد از مددجویان تحت حمایت کمیته امداد امام خمینی را زنان سرپرست خانوار تشکیل می‌دهند و طبق آمار که معاون حمایت و سلامت کمیته امداد بر اساس سرشماری سال 90 داده، جهش قابل ملاحظه‌ای در بخش زنان سرپرست خانوار مشاهده می‌شود، به طوری که این زنان با «یک میلیون و 30 هزار نفر» جمعیت، دومین فراوانی این کمیته پس از سالمندان به حساب می‌آیند و هر کدام سرپرستی یک تا چند نفر را بر عهده دارند. فوت همسر، طلاق، اعتیاد، زندان، بیکاری، و بسیاری موارد دیگر از زمینه‌های تبدیل شدن زنان به «171# زن سرپرست خانوار» است که از همراهی همسرانشان در زندگی محروم‌اند.

افزایش طلاق، عامل اصلی کاهش سن زنان سرپرست خانوار

دولت‌های گذشته در ایران، وعده‌های زیادی در خصوص زنان سرپرست خانوار و رسیدگی به وضعیت آنها داده‌اند. پرداخت حق اولاد و عائله‌مندی به تمام زنان شاغل سرپرست خانوار توسط دولت، اعطای وام 10 میلیونی به زنان سرپرست خانوار، کاهش ساعت کار این زنان، تامین امنیت شغلی و دیگر وعده‌های ناتمام، طرح‌هایی هستند که دولت‌ها در سخن مطرح کردند اما در عمل از پس انجام آن بر نیامده و دست آخر نیز لایحه حمایت از زنان سرپرست خانوار که در دولت دهم مطرح شده بود، به نتیجه نرسید. امان... قرایی مقدم، جامعه‌شناس در گفت و گو با «171# قانون» کاهش سن زنان سرپرست خانوار را حاصل از افزایش طلاق در سنین پایین می‌داند. وی می‌گوید که در حال حاضر بیشتر طلاق‌ها در سنین 18 تا 25 سال رخ می‌دهد و در پی آن، میزان زنان کم سن و سالی که بی سر و سامان شده یا به سرپرست خانوار تبدیل می‌شوند، بیش از گذشته است. وی می‌افزاید: «171# از هر 5 ازدواج یک مورد به طلاق منجر می‌شود. چه انتظاری می‌توان داشت؟»

بیوه‌های کم سن و سال، آسیب‌پذیرترند

قرایی مقدم کاهش سن زنان سرپرست خانوار را موجب افزایش آسیب‌ها پیرامون این زنان دانست و با تاکید بر اینکه این زنان جوان هستند، هنوز ریشه آرزو در آنها نخشکیده و در برابر مشکلات نیز آسیب‌پذیرتر و شکننده‌تر هستند، هشدار داد که آنها در معرض خطرات بی شماری از جمله فحشا، اعتیاد، و قاچاق مواد مخدر قرار دارند که ممکن است به راحتی سر در راه آن بگذارند. این جامعه‌شناس معتقد است که کمک به این زنان بسیار ضعیف است و با 150 الی 200 هزار تومان ماهانه نمی‌توان این زنان را حمایت کرد. وی اشتغالزایی برای این زنان را «171# حمایت واقعی» می‌نامد و تاکید می‌کند که راهکار تنها همین است و هر چه بخواهیم برای این زنان انجام دهیم، اشتغالزایی و تامین امنیت شغلی در اولویت است. قرایی مقدم از «171# فقر» به عنوان مهم‌ترین مشکل این زنان نام برده و می‌گوید که تامین هزینه زندگی، تنگنای بسیاری برای این افراد ایجاد می‌کند که ممکن است از آنها به خاطر فراهم کردن حداقل‌ها برای افرادی که تحت سرپرست خود دارند، شخصیتی بسازد که در واقع آن نیستند.

طلاق، آسیب آسیب ساز

مجید ابهری، آسیب‌شناس اجتماعی نیز در گفت و گو با «171# قانون» معتقد است که با افزایش آمار طلاق، منحنی سنی بیوه‌ها نیز تفاوت چشمگیری با دهه قبل پیدا کرده و به 18 تا 25 سال کاهش یافته است. او طلاق را آسیبی آسیب ساز می‌نامد که وقوع بیوه‌گی از عوارض مستقیم آن است و می‌گوید متاسفانه در دهه گذشته به خاطر سیاست زدگی نهادهای متولی، پوشش‌های حمایتی مناسبی از زنان بیوه به عمل نیامده و بیمه زنان سرپرست خانوار، در حد حرف و شعار باقی مانده. ابهری می‌گوید که در حال حاضر

تعداد بی شماری زن سرپرست خانوار در کشور وجود دارند که سالانه چیزی در حدود 60 هزار نفر نیز به آن اضافه می‌شوند. کمبود درآمد در صورت اشتغال، و پایین بودن سطح تحصیلات و مهارت از دلایلی است که ابهری می‌گوید باعث شده درصد زیادی از بیوه‌های جوان به کارهای خدماتی مثل پرستاری در منزل از کودکان و سالمندان یا نظافت منازل روی بیاورند. این در شرایطی است که درصد زیادی از بیکاران فارغ‌التحصیلان دانشگاهی اند و در این شرایط، مطمئناً اشتغال این زنان دغدغه دولت نبوده است.

50 درصد طرح‌ها اجرا می‌شد، وضعیت این زنان بهتر از حالا بود
ابهری در پاسخ به ««قانون» در خصوص عملکرد دولت‌های نهم و دهم در خصوص اشتغالزایی برای زنان سرپرست خانوار می‌گوید که پیشنهاد ما به دولت آقای احمدی نژاد، توسعه اشتغال خانگی و حمایت‌های مالی و مهارتی از اینگونه زنان بود، چرا که سازمان آموزش‌های فنی و حرفه ای دارای امکانات مناسب است و در صورت درخواست می‌تواند متصدی آموزش‌های لازم باشد. اما مسئله این جا بود که پس از آموزش‌های مهارتی، این بانوان نیاز به سرمایه داشتند که متأسفانه حمایت‌های مالی در دولت‌های گذشته در حد تعارف باقی ماند و فراتر از آن نرفت.

وی در خصوص آسیب‌های ناشی از وضعیت نامناسب زنان سرپرست خانوار که این روزها شاهد کاهش سن آن‌ها نیز هستیم، می‌گوید که برخی از این بانوان تحصیلات و مهارت لازم برای اشتغال ندارند، برخی دارند و کاری برای آن‌ها نیست، اشتغالزایی هم که وجود ندارد و عملاً حمایتی هم در کار نیست، پس برای تامین مخارج ضروری که از پس آن بر نمی‌آیند باید کاری صورت دهند. برخی از این‌ها به اجبار تن به ازدواج‌های نامناسب می‌دهند یعنی یک بیوه 20 ساله حاضر است فقط برای زندگی مناسب تر با یک مرد متاهل 60 ساله ازدواج کند. برخی ممکن است آلوده فساد شوند یا قدم در راه‌های پر خطر دیگر بگذارند.

این آسیب شناس در پاسخ به ««قانون» در خصوص طرح‌های بر زمین مانده دولت گذشته در خصوص این زنان می‌گوید : «« طرح‌های متنوع و خوبی در دولت قبلی مطرح شد که اگر 50 درصد آن اجرا می‌شد اکنون وضعیت این زنان بسیار بهتر از چیزی بود که حالا هست. وعده‌هایی نظیر پرداخت وام اشتغال به آن‌ها، پوشش بیمه برای زنان خانه‌دار، سرپرست خانوار و صاحبان مشاغل خانگی، و طرح‌های انسانی و پیشرفته دیگر که در میان هیاهوی سیاست بازی راکد ماند و گم شد.»

امید به آینده

حمایت از زنان سرپرست خانوار حالا به دست دولت یازدهم سپرده شده و باید دید این دولت تازه نفس، در راه ناهموار و طولانی که پیش رو دارد، آیا این زنان را که روز به روز بیشتر و کم سن و سال تر می‌شوند، از یاد خواهد برد یا نه. برخی معتقدند که دولت یازدهم با توجه به برنامه‌های آقای رئیس‌جمهور، موفق پیش خواهد رفت و برخی نیز آرزوی آن را دارند، با این حال کارشناسان حوزه زنان، سر و سامان دادن به وضعیت زنان سرپرست خانوار را نیازمند آمار و اطلاعات صحیح و اصولی می‌دانند و از وام‌های اشتغال خانگی، زمینه ایجاد اشتغال خانگی برای زنان، آموزش‌های فنی به زنان بیوه، ایجاد بانک اطلاعات شناسایی زنان بیوه در کشور، به عنوان اهرم‌های حمایتی دولت برای این زنان نام می‌برند. اهرمی که دولت سابق، از پس فشردن آن برنیامد.